

Guniguni, Damdamin at Simbolismo sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus: Disenyo ng Aralin

ANAAUBREY J. PORLAS

College of Education, Cebu Technological University – Carmen, R.M.
Durano St. Poblacion, Carmen, Cebu

Corresponding Author: aajporlas@universityofbohol.edu.ph

ABSTRAK

Article History

Submission: April 8, 2024

Revised: May 30, 2024

Accepted: August 7, 2024

Publication: September 2024

Keywords— guniguni, damdamin, simbolismo, disenyo ng aralin, tula

Ang pag-aaral na ito ay nagsasagawa ng masusing pagsusuri sa mga piniling tula ni Jose Corazon de Jesus, na nakatuon sa ugnayan ng guniguni, damdamin, at simbolismo. Sa kabila ng mga naunang pag-aaral na tumutok sa tematikong nilalaman ng kanyang tula, may kakulangan sa detalyadong pagsusuri ng mga literar na kasangkapan at ang mga implikasyon nito. Layunin ng pananaliksik na ito na mas mapalalim ang pag-unawa sa kasanayan sa tula ni de Jesus at ang kahalagahan nito sa mensaheng tematikal. Ipinapakita ng pag-aaral ang paraan ng paggamit ni de Jesus ng personipikasyon at anthropomorphism upang bigyang-buhay ang mga bagay na walang buhay, na nagdadala ng emosyonal na tugon mula sa mga mambabasa. Binibigyang-diin din nito ang lungkot bilang pangunahing damdamin sa kanyang mga tula, na nag-uugnay sa kanya sa kanyang mambabasa. Bilang karagdagan, sinuri ang simbolikong kahalagahan ng mga pang-araw-araw na bagay sa kanyang mga tula, na nagbibigay ng malalim na kahulugan at lalim sa kanyang mga gawa. Nag-aalok ang pag-aaral ng isang estrukturadong plano ng aralin para sa pagsusuri ng tula, na naglalayong palalimin ang pag-unawa ng mga mag-aaral sa mga akda ni de Jesus. Sa pamamagitan ng pagsasama ng guniguni, damdamin, at simbolismo sa kurikulum, maaaring mapalawak ng mga guro ang kaalaman

© Ana Aubrey J. Porlas (2024). Open Access. Ang artikulong ito na inilathala ng UB Advancing Filipino Research Journal ay lisensyado sa ilalim ng Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). Ikaw ay malayang makakapagbahagi (kopyahin at muling ipamahagi ang materyal sa anumang medium o format) at makakapag-angkop (remix, baguhin, at bumuo sa materyal). Sa ilalim ng mga sumusunod na kondisyon, kailangan mong bigyan ng wastong kredito, magbigay ng link sa lisensya, at ipahayag kung may mga pagbabago na ginawa. Maaari mong gawin ito sa anumang makatuwirang paraan, ngunit hindi sa paraang nagmumungkahi na ang nagbigay ng lisensya ay sumusuporta sa iyo o sa iyong paggamit. Hindi mo maaaring gamitin ang materyal para sa mga layuning komersyal. Upang makita ang isang kopya ng lisensyang ito, bisitahin ang: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

ng mga mag-aaral sa panitikang Pilipino. Sa huli, layon ng pananaliksik na ito na magbigay ng mas malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa mga tula ni de Jesus, na umaasa na makapagbigay inspirasyon sa mga iskolar, guro, at mambabasa.

INTRODUKSYON

Ang paggalugad sa masalimuot na ugnayan ng imahinasyon, damdamin, at simbolismo sa mga piling tula ni De Jesus ay hindi lamang sumasaklaw sa kaibuturan ng kanyang kaisipan sa panitikan kundi naglalahad din ng isang kayamanan ng mga ideyang pedagohikal. Ang pag-aaral na ito ay naglalayon na bigyang liwanag ang mga magkakaibang mga elemento sa mga piling tula ni De Jesus at bigyan ang mga guro ng komprehensibong gabay para sa pagsasama ng kanyang mga gawa sa kanilang mga silid-aralan.

Sa pamamagitan ng masusing pagsusuri sa mga piling tula ni De Jesus, ang disertasyon ay naglalayon na malutas ang masalimuot na paghabi ng imahinasyon, damdamin, at simbolismo na nagpapakilala sa kanyang istilong pampanitikan. Susuriin nito kung paano nagsasama-sama ang mga elementong ito upang lumikha ng makapangyarihan at nakakapukaw na mga pagpapahayag ng karanasan ng tao.

Sa pamamagitan ng dekonstruksyon ng mga pampanitikang pamamaraan na ginamit ni De Jesus, ang disertasyon ay naglalayong alisan ng takip ang potensyal na pedagohikal ng kanyang mga tula. Ipapakita nito kung paano epektibong magagamit ng mga tagapagturo ang mga pamamaraan na ito upang hikayatin ang mga mag-aaral, pagyamanin ang kritikal na pag-iisip, at linangin ang mas malalim na pagpapahalaga sa panitikang Filipino.

Ang Romantisismo ni William Wordsworth (1850), na umusbong mula sa huling bahagi ng ika-18 hanggang gitna ng ika-19 na siglo, ay isang rebolusyonaryong kilusan na naghamon sa itinatag na Neoklasikal na sining, panitikan, at pilosopiya. Sa kaibahan sa Neoklasikismo na nagbibigay-diin sa rasyon, kaayusan, at lohika, ang Romantisismo ay nagbigay-prioridad sa damdamin, imahinasyon, at indibidwal na pagpapahayag. Tinanggihan ng mga Romantisistang artista at manunulat ang matitigas na mga tuntunin at pagiging konformistiko ng nakaraan, sa halip ay sumilip sa kaloob-looban ng damdamin, mood, at mga labanang panloob ng tao. Ang pagtuon sa introspeksyon ay nagbunga ng pag-usbong ng “Romantisikong bayani” – isang komplikadong indibidwal na madalas ay nagmumuni-muni at nakikipaglaban sa mga norma ng lipunan o sa kanilang sariling mga labis na pag-aalit. Inalalayan din ng Romantisismo ang kapangyarihan ng imahinasyon at paglikha. Ang imahinasyon ay hindi lamang para sa aliw; ito ay itinuring na pintuan patungo sa mas malalim na pag-unawa sa mundo at maging sa mga espirital na katotohanan. Pinahahalagahan ng mga Romantisistang artista ang kalayaan sa paglikha at ang kanilang natatanging pananaw, kadalasang humuhugot ng inspirasyon mula sa mga di-inaasahang pinagmulan. Ang

kalikasan, sa kanyang malaya at makapangyarihang kagandahan, ay naging sentral na tema. Tumitingin din ang Romantisismo sa nakaraan, nagmumula sa kultura ng mga tao, medyebal na kasaysayan, at kahit sa mga eksotiko at misteryoso. Ang pagbabago ng pokus at pagbibigay-diin sa damdamin at indibidwalidad ay may malalim na epekto sa panitikan, sining, musika, at maging sa pilosopiya, na nag-anyo sa kultural na tanawin ng ika-19 na siglo (Britannica, 2024; University of Houston, 2024).

Ang teorya ng reader-response theory ni Louise Rosenblatt (2005) ay isang teoryang pampanitikan na nagbibigay-diin sa papel ng mambabasa sa pagbuo ng kahulugan ng isang teksto. Ipinapahayag nito na ang kahulugan ng isang teksto ay hindi nakapirmi at obhektibo, kundi subhektibo at nakasalalay sa interpretasyon at tugon ng mambabasa. Nagmula ang teoryang ito noong mga 1960s at 1970s bilang reaksiyon sa nangingibabaw na lapit na New Criticism, na nakatuon sa teksto mismo sa halip na tugon ng mambabasa dito (Long, 2024).

Ang hermeneutics theory ni Hans-Georg Gadamer (2002) ay nagtatalakay kung paano nagbabasa, nagkakaintindi, at humahawak ng mga teksto ang tao, lalo na ang mga nakasulat sa ibang panahon o sa konteksto ng buhay na naiiba. Ang biblical hermeneutics ay mas tiyak na nag-iimbestiga kung paano tayo nagbabasa, nagkakaintindi, gumagamit, at tumutugon sa mga biblical na teksto. Sa mas malawak na saklaw, mula sa maagang ika-19 na siglo pataas, lalo na kasunod ng trabaho ni Friedrich Schleiermacher (1768-1834), ang hermeneutics ay kasangkot sa higit sa isang akademikong disiplina. Ang biblical hermeneutics ay nagtataas ng mga tanong sa bibliya at teolohiya. Ito ay nagtataas ng mga pilosopikal na katanungan tungkol sa kung paano nakakaintindi ang mga tao, at ang batayan kung saan ang pagkaunawa ay posible. Kasama nito ang mga literaturang katanungan tungkol sa mga uri ng teksto at proseso ng pagbabasa. Kasama nito ang mga panlipunang, kritikal, o sosyolohikal na katanungan tungkol sa kung paano ang mga pansariling intensyon, minsan ng klase, lahi, kasarian, o paniniwala, ay maaaring maka-impluwensya sa kung paano nagbabasa ang tao. Ito ay humuhugot sa mga teorya ng komunikasyon at minsan pangkalahatang lingguwistika dahil ito ay nagtatalakay sa buong proseso ng pagpapahayag ng nilalaman o epekto sa mga mambabasa o sa isang komunidad (Thiselton, 2009).

Sa pamamagitan ng pagpapaunlad ng kritikal na pag-iisip, pagmuni-muni, at pakikipag-ugnayan, binibigyang kapangyarihan ng teorya ng Reader-Response Theoryang mga indibidwal na maging aktibong kalahok sa proseso ng paggawa ng kahulugan (Woodruff at Griffin, 2017). Subalit ang pagbabasa para sa pagsusulat ay maaari ding mangyari sa ibang mga konteksto gaya ng hobbyist na pag-blog tungkol sa mga libro (Steiner, 2010). Mula noong 1990s, ang mga blog ay nabuo mula sa mga online na diary hanggang sa isang pangunahing uri ng social media na nagtatampok madalas, katamtamang haba ng mga post, nakasulat sa isang impormal na istilo at sumasalamin sa isang pagpapalagay ng komunidad ng mga regular na mambabasa, na madalas

magkomento sa publiko sa kanila (Head, Van Hoeck at Hostetler, 2017).

Ang paglipat sa kabila ng simpleng pagtukoy ng kahulugan, ang Stockwell (2005) ay nagmumungkahi na ang tunay na kritikal na pakikipag-ugnayan ay nangangailangan ng isang mulat na pagbabago mula sa paunang interpretasyon tungo sa isang mas malalim na pagbabasa. Sa madaling salita, kailangan nating lumipat nang higit pa sa pagkilala sa sinasabi ng teksto sa pagsusuri kung paano at bakit ito sinasabi. Ang Reader-Response Theory ay nagmumungkahi ng isang transactional na modelo ng pagbabasa, kung saan ang kahulugan ay co-constructed sa pamamagitan ng isang interaktibo na diyologo sa pagitan ng mambabasa at ng teksto. Ang dinamiko na pagpapalitan na ito ay pinapamagitan ng dati nang skema ng kaalaman ng mambabasa, na sumasaklaw sa mga nakaraang karanasan, paniniwala, inaasahan, at pagpapalagay. Ang mga interpretive lens na ito ay sinasala at hinuhubog ang pakikipag-ugnayan ng mambabasa sa mga ipinakitang pananaw ng teksto. Dahil dito, lumilitaw ang kahulugan hindi bilang isang nakatakdang esensya sa loob ng teksto, ngunit bilang isang self-contracted na produkto ng patuloy na negosasyong ito.

Ang umiiral na pananaliksik sa mga piniling tula ni Jose Corazon de Jesus ay pangunahing nakatuon sa kanilang tematikong nilalaman at makasaysayang kahalagahan, na hindi gaanong binibigyang-pansin ang komprehensibong pagsusuri ng kanilang paggamit ng imahinasyon, damdamin, at simbolismo. Bagaman may mga pag-aaral na sumusuri sa konteksto ng sosyo-pulitikal ng kanyang mga tula, may limitadong pananaliksik na partikular na tumatalakay sa mga masalimuot na literayong aparato na ginagamit sa kanyang mga gawain. Dagdag pa, ang kahalagahan ng mga poetic na elemento sa pagpapahayag ng mas malalim na kahulugan at sa pagsasangkapan ng imahinasyon ng mambabasa ay nananatiling hindi gaanong nasusuri sa umiiral na literatura. Samakatuwid, layunin ng pag-aaral na ito na punuan ang agwat sa pananaliksik sa pamamagitan ng pagsasagawa ng detalyadong pagsusuri sa papel ng imahinasyon, damdamin, at simbolismo sa mga piniling tula ni Jose Corazon de Jesus sa pamamagitan ng pagbuo ng isang istrakturadong plano ng aralin.

Hindi lamang tutuklasin ang mga teoretikal na mga aspekto ng mga tula ni De Jesus kundi magbibigay din ng praktikal na mungkahing mga aralin na madaling ipatupad ng mga guro sa kanilang mga silid-aralan. Ang balangkas na ito ay sumasaklaw sa isang hanay ng mga istrategiya sa pagtuturo, mga aktibidad, at mga kagamitan sa pagtatasa na iniayon sa mga partikular na tula na isinasalang-alang.

METODOLOHIYA NG PANANALIKSIK

Sa pagsusuri ng mga piniling tula ni Jose Corazon de Jesus, ang kwalitatibong pagsusuri ay nagsisimula sa malalim na pagbasa ng teksto upang matukoy ang mga aspekto ng imahinasyon, damdamin, at simbolismo. Ito ay kinabibilangan ng pagtukoy sa malinaw na paglalarawan, metapora,

at nakaakit na wika na nagpapalakas sa imahinasyon ng mambabasa. Ang mga damdamin ay sinusuri batay sa wika ng makata na nagdadala ng tiyak na emosyon, tulad ng kasiyahan o kalungkutan, habang ang simbolismo ay tinitingnan sa pamamagitan ng pagkilala sa mga paulit-ulit na simbolo na may mas malalim na kahulugan.

Pagkatapos matukoy ang mga pangunahing elemento, ang pagsusuri ay lumilipat sa pagtukoy ng mga pangunahing paksa o tema sa mga tula, kabilang ang pag-ibig, patriotismo, at katarungan sa lipunan. Sa pamamagitan ng pagkategorya ng mga tula ayon sa mga motif at mensahe, nagiging maliwanag ang pangkalahatang pokus ng mga gawa ni Corazon de Jesus.

Sa pagtatapos ng pagsusuri, ang mananaliksik ay nagpapahayag ng mga pananaw ng makata tungkol sa mga karanasan ng tao at mga isyu sa lipunan. Ang pagsusuri ng teoryang pampanitikan ay nagbibigay-diin sa kung paano ang mga tula ay umaayon sa mga itinakdang balangkas, tulad ng formalismo o kritisismong postkolonyal. Ang mga rekomendasyon para sa karagdagang pagsasaliksik ay nagmumungkahi ng mga lugar para sa pag-aaral at mga teoretikal na balangkas na maaaring magpayaman sa mga susunod na pagsusuri ng tula ni Jose Corazon de Jesus.

RESULTA AT TALAKAYAN

Ang mga Guniguni sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Ang mga talinghaga at mga imahen sa mga tulang “Ang Barong Tagalog,” “Ang Pagbabalik,” “Ang Pamana,” “Kalupi ng Puso,” “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” at “Isang Punongkahoy” ay nagbibigay-diin sa malalim na emosyon at kahulugan sa pamamagitan ng mga metafora at simbolismo.

Sa “Ang Barong Tagalog,” ang unang guniguni ay naglalarawan ng isang batang may determinasyon at pag-asa, na kumakatawan sa pambansang pagbangon at pag-asa. Ang ikalawang guniguni ay nagbibigay-diin sa kabayanihan at dedikasyon ng mga bayani, na nagpapahayag ng kanilang tapang at pagmamahal sa bayan.

Sa “Ang Pagbabalik,” ang mga imaheng “Araw’y namimintanang mata’y nagniningning” at “Pilak ng kanyang buhok” ay nagpapakita ng malalim na koneksyon sa nakaraan at pag-asa para sa kinabukasan, pati na rin sa karunungan at dignidad.

Sa “Kalupi ng Puso,” ang imahe ng “munting pitaka na puno ng mga buntong-hininga” ay nagpapakita ng bigat ng damdamin at mga limitasyon ng tao sa isang magaan at limitadong espasyo.

Sa “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” ang musika ay nagsisilbing tagapagpahayag ng emosyon at mensahe sa kabila ng kahirapan at lungkot na nararanasan ng mga tao.

Sa “Isang Punongkahoy,” ang mga imahen ng batis na nagtutumangis at ng buwan na nagdarasal ay nagpapahayag ng mga damdaming kalikasan, na nagpapakita ng ugnayan sa pagitan ng likas na mundo at ng mga karanasan

ng tao.

Sa kabuuan, ang mga tula ay nagpapahayag ng mga malalim na kahulugan at emosyon sa pamamagitan ng mga imahen at talinghaga, naglalayong magbigay-liwanag at inspirasyon sa mga mambabasa sa kanilang paglalakbay sa iba't ibang aspeto ng tao at kalikasan.

Nabanggit Ahadovich at Isakovna (2023) na walang tunay na tagapagsalita sa mundo ng panitikan na hindi nagpapahalaga sa espirital na paglalabas ng kanyang bansa. Hindi mailalarawan ang panitikan nang walang mga koneksyon at impluwensya sa panitikan. Ang katotohanan ay na ang yugtong ito ng mga koneksyon at impluwensya sa panitikan ay nagmula mula sa pinakababa mula sa pambansang tradisyon sa panitikan. Nang wala ito, ang anumang karanasang panitikan, isang natatanging eksperimento, ay mananatiling tulad ng isang bahay na itinayo nang walang pundasyon.

Ang mga Damdamin sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Ang bahaging ito na ito ay naglalarawan ng iba't ibang damdamin na matatagpuan sa mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus.

Sa "Barong Tagalog," ang mga damdamin ng katapangan, pangungulila, at dalamhati ay nagpapakita ng kanyang paglalagat ng mga suliranin at pagkakakilanlan ng mga Pilipino sa kanyang panahon.

Sa mga tula tulad ng "Ang Pagbabalik" at "Ang Pamana," ang pangungulila at dalamhati ay nagpapakita ng matinding paghahangad para sa mga bagay na nawala at pag-alaala sa mga nauna.

Sa "Kalupi ng Puso" at "May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot," ang mga damdaming dalamhati ay nagpapakita ng lungkot at pighati na maaaring dulot ng mga personal na karanasan at pagkakamali.

Sa "Isang Punongkahoy," ang tula ay nagpapahayag ng damdaming katatagan sa kabila ng kabiguan, nagbibigay-diin sa tapang at pag-asa na matatagpuan sa gitna ng mga hamon ng buhay.

Ang mga damdamin na matatagpuan sa mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagpapakita ng malalim na karanasan at mga saloobin ng mga Pilipino noong kanyang panahon. Ang "Barong Tagalog" ay nagpapakita ng mga pagpapahalaga sa katapangan, pangungulila sa nawalang kalayaan, at dalamhati sa pag-asa na maipaglaban ang karapatan ng bansa. Sa kabilang banda, ang mga tula tulad ng "Ang Pagbabalik" at "Ang Pamana" ay naglalaman ng mga damdaming pangungulila at dalamhati, na nagpapahayag ng ligaya at lungkot sa mga nakaraang alaala at mga bagay na hindi na muling maaaring makuha. Sa mga tula tulad ng "Kalupi ng Puso" at "May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot," ang mga damdaming dalamhati ay nagpapakita ng personal na lungkot at sakit dulot ng mga personal na karanasan at pagkakamali. Sa "Isang Punongkahoy," ang damdaming katatagan ay nagpapakita ng pagsalubong sa kabiguan at pag-asa sa kabila ng mga pagsubok ng buhay. Sa kabuuan, ang mga damdamin sa mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagbibigay-liwanag sa kanyang pag-unawa sa kalikasan ng tao at lipunan, pati na rin sa mga

tunggalian at pag-asa na matatagpuan sa gitna ng mga hamon ng buhay.

Sa kabuuan, ang bahaging ito ay nagpapakita ng kahalagahan ng mga damdamin sa mga tula ni Jose Corazon de Jesus bilang salamin ng kanyang panahon at ng mga karanasan ng mga Pilipino. Nabanggit sa pahayag ni Wassiliwizky et al (2017) na ang wika ng tula ay matatagpuan sa halos lahat ng kultura sa buong mundo at sa buong kasaysayan. Gayunpaman, hanggang sa ngayon, kaunti lamang ang alam natin tungkol sa kung paano nakaaapekto ang wika ng tula sa utak at katawan ng tao. Ang kasalukuyang serye ng mga eksperimento ay nagbibigay-liwanag sa mga lubos na kasiya-siyang emosyonal na epekto ng tula.

Ang mga Simbolismo sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Sa Bahaging ito 1.3, ipinapakita ang mga simbolismo sa mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus. Sa tula na “Barong Tagalog,” ang Barong Tagalog mismo ay isang mahalagang simbolo ng pambansang identidad at tapang. Ipinakikita nito ang pagiging makabayan ng mga Pilipino at ang kanilang pagkilala sa kanilang kultura. Ang pagduduguan ng Barong Tagalog sa panahon ng himagsikan ay nagpapahiwatig ng kagitingan at sakripisyo ng mga bayani. Sa “Ang Pagbabalik,” ang apat na kandila ay maaaring simbolo ng pag-asang patuloy na nagliliwanag sa kabila ng kadiliman ng kahirapan at pagsubok. Ang panyong ikinakaway ay maaaring kumatawan sa pagtanggap sa pagbabalik ng isang minamahal, habang ang mga itim na ibon ay maaaring simbolo ng mga hamon at panganib sa paglalakbay. Sa “Ang Pamana,” ang paglilinis ng ina ay maaaring maging simbolo ng paglilinis ng puso at pag-aalaga sa mga pinahahalagahan. Ang “Kalupi ng Puso” at ang dilaw na dahon nito ay maaaring kumatawan sa mga damdamin ng lungkot at pag-asa. Sa “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” ang tugtog ay maaaring kumatawan sa mga alaala at emosyon na hindi malilimutan. Sa “Isang Punongkahoy,” ang kahoy na malago at ang sanga na krus sa libingan ay maaaring simbolo ng buhay, kamatayan, at pag-iral. Sa kabuuan, ang mga simbolismo sa mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagpapahiwatig ng iba’t ibang kahulugan at emosyon, nagpapalalim sa kabuuang pag-unawa sa kanilang mensahe at tema.

Ang mga simbolismo sa mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay bumabatay sa mga elemento ng kalikasan, kultura, at emosyon upang ipahayag ang mas malalim na kahulugan ng mga tula. Ang mga simbolo tulad ng Barong Tagalog, kandila, panyo, dilaw na dahon, tugtog, at punongkahoy ay naglalarawan ng mga karanasan at damdamin ng mga Pilipino sa iba’t ibang aspeto ng kanilang buhay. Ang mga ito ay hindi lamang mga bagay o konsepto kundi mga sagisag na nagbibigay ng pag-unawa sa mga katotohanan ng buhay at lipunan. Sa pamamagitan ng mga simbolismo, ang mga tula ni de Jesus ay nagiging mas malalim at mas personal sa kanilang pagpapahayag ng pambansang identidad, karanasan ng pag-ibig at pagkawala, at pakikibaka para sa pagbabago. Ang kanilang bisa ay umuugit sa puso at isipan ng mga mambabasa, nagbubukas ng pinto patungo sa mas malawak na pag-unawa at pagtanggap sa mga suliranin

at kagandahan ng buhay.

Nabanggit ni Chadwick (2017) sa kanyang aklat na Symbolism na ang salitang “simbolismo,” kapag isinulat nang may maliit na inisyal na titik tulad ng mga salitang “romanticism” at “classicism,” maaaring magkaroon ng napakalawak na kahulugan. Ang symbolism ay maaaring sabihing isang pagtatangkang tumagos sa kabila ng realidad patungo sa isang mundo ng mga ideya, maging ang mga ideya sa loob ng makata, kasama na ang kanyang emosyon, o ang mga Idea sa Platonic na kahulugan na bumubuo ng isang perpektong supernatural na mundo na hinahangad ng tao.

Ang Pangunahing Paksa sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Sa Bahaging ito 2, ipinapakita ang pangunahing paksa sa mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus. Ang tula na “Barong Tagalog” ay tumatalakay sa pagkamakabayan, na ipinakikita sa pamamagitan ng paglalarawan ng barong bilang isang sagisag ng pambansang identidad at tapang. Sa “Ang Pagbabalik,” ang paksa ng kamatayan ay binibigyang-diin sa pamamagitan ng paglalakbay ng pangunahing tauhan sa harap ng mga hamon at pagsubok ng buhay. Ang tula na “Ang Pamana” ay naglalaman ng paksa ng pagmamahal ng magulang, na ipinapakita sa pamamagitan ng pangunahing tauhan na nagtanggol sa mga pinahahalagahan ng kanyang ina sa kabila ng mga hamon. Sa “Kalupi ng Puso” at “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” ang paksa ng kabiguan sa pag-ibig ay pinapakita sa pamamagitan ng mga emosyonal na karanasan ng pangunahing tauhan sa pag-ibig at pagkawala. Sa “Isang Punongkahoy,” ang pangunahing paksa ay ang buhay mismo, na ipinapakita sa pamamagitan ng pagbabago ng isang puno sa paglipas ng panahon. Sa kabuuan, ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay naglalarawan ng iba’t ibang aspeto ng buhay at mga emosyonal na karanasan ng tao, mula sa pagkamakabayan hanggang sa pag-ibig at buhay mismo.

Ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay hindi lamang nagpapakita ng pambansang kamalayan kundi pati na rin ng pakikibaka para sa kalayaan at katarungan. Sa bawat tula, ipinapakita niya ang mga damdamin at pangarap ng mga Pilipino sa harap ng mga hamon at pagsubok ng buhay. Ang kanyang mga tula ay nagpapakita ng pagmamahal sa bayan at pagmamalasakit sa kapwa, na naglalabas ng diwa ng pagkakaisa at pagkakapantay-pantay. Isa sa mga pangunahing tema ng kanyang mga tula ay ang pagtanggap sa kamatayan at pagharap sa mga hamon ng buhay.

Ang pag-aaral ni Navarro-Colorado (2018) ay naglalahad ng analisis na nagpapahintulot na makahanap ng dalawang pangunahing ugnayan sa pagitan ng mga LDA-paksa at mga soneto: ang LDA-paksa bilang mga paksa at LDA-tpaksa bilang mga motif. Sa unang kaso, ang LDA-paksa ay malinaw na tumutukoy sa paksa o tema ng tula. Sa pangalawang kaso, ang LDA-paksa ay ginagamit bilang isang poetic motif, iniisip dito ang motif bilang isang hanay ng mga salita na karaniwang lumilitaw nang magkasama. Mayroong dalawang uri ng mga motif na nabigyang-katuturan: mga phonetic motif at

semantic motif. Ang mga phonetic o “tugma” na motif ay kinabibilangan ng mga Paksa kung saan ang mga keyword ay may mga katulad na tunog, o mga tugma. Ang semantic motifs ay kinabibilangan ng mga Paksa kung saan ang mga keyword ay nagpapahayag ng mga imahe na ginamit ng mga makata upang talakayin ang iba’t ibang mga paksa nang paulit-ulit.

Ang Katotohanan sa Buhay sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Ang Bahaging ito 3 ay naglalarawan ng mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus at ang mga kaugnay na tema ng kamatayan, sakripisyo, kahirapan, at pagtanda. Sa tulang “Barong Tagalog,” ang tema ng kamatayan at sakripisyo ay mahusay na inihabi sa kwento ng paglalakbay ng damit, na nagpapakita ng epekto ng digmaan sa bayani at kanilang pamilya. Sa “Ang Pagbabalik,” ang tema ng kamatayan at kahirapan ay sumasalamain sa pangaraw-araw na pakikibaka ng tao sa harap ng mga hamon ng buhay, na may kasamang pag-asa sa kabila ng mga pagsubok. Sa “Ang Pamana,” ipinapakita ang kalungkutan at pagtanda ng mga magulang, at ang mga paghahanda at pagtanggap ng kanilang mga anak sa inaasahang pangyayari. Sa “Kalupi ng Puso,” ang buhay ng tao ay inilalarawan bilang isang paglalakbay puno ng kasiyahan, lungkot, at pagnanasa, na nagpapakita ng kabuuan ng karanasan sa buhay. Sa “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” ang tula ay nagpapahayag ng hindi maipaliwanag na kalungkutan na nagbibigay-diin sa mga malalim na damdamin ng tao. Sa “Isang Punongkahoy,” ang siklikal na kalikasan ng buhay ng tao ay ipinakikita sa pamamagitan ng pagbabago ng isang puno, na nagpapakita ng paglipas ng panahon at ang patuloy na siklo ng buhay at kamatayan. Sa kabuuan, ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagpapakita ng iba’t ibang aspeto ng buhay ng tao at ang malalim na mga tema na bumabalot sa kanilang mga karanasan.

Ang pangunahing tema ng mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay ang pakikibaka at pag-asa sa harap ng mga hamon ng buhay. Ipinakikita niya ang kahalagahan ng pagmamalasakit sa bayan at pakikisangkot sa mga usaping panlipunan. Sa pamamagitan ng kanyang mga akda, ipinapakita niya ang mga epekto ng digmaan, kahirapan, at iba’t ibang uri ng pagsubok sa buhay ng tao. Mahalaga rin sa kanya ang pagpapahalaga sa tradisyon at kultura ng Pilipinas, na nagpapakita ng kanyang pagiging makabayan. Ang pag-ibig at pagmamalasakit sa pamilya ay isa rin sa mga pangunahing tema na bumabalot sa kanyang mga tula. Sa kabuuan, ang mga akda ni de Jesus ay nagbibigay-diin sa kahalagahan ng pag-asa, pagkakaisa, at pagmamalasakit sa kapwa bilang gabay sa pagtahak ng landas tungo sa isang mas makatarungan at maligayang lipunan.

Alinsunod sa pananaliksik nina Mustantifa at Nurmaily (2022) na sumusuri sa mga pananaw ni “Maya Angelou’s Ideas on African-American Black Women’s High Self-Esteem Reflected In Selected Poems”. Sa pananaliksik na ito, tatalakayin ang mga problema na naranasan ng mga babaeng itim na Amerikano na isinulat mula sa kanyang pananaw. Sinusuri ni Maya Angelou ang pagmamahal sa sarili ng mga babaeng African-American

sa tula at tatalakayin ang kababaihan. Ginamit ang teoryang Feminismo dahil nauugnay ito sa proseso ng pakikibaka ng mga babaeng itim na Amerikano sa America.

Ang pananaliksik na ito ay ipinatupad gamit ang isang deskriptibong kwalitatibong paraan dahil mas angkop ito upang suriin ang data. Ang mga data na ito ay nasa anyo ng mga paraan ng kwalitatibong pananaliksik na orihinal na mula sa mga agham panlipunan. Ang layunin ay upang suportahan ang mga mananaliksik na pag-aralan ang lipunan at kultura. Ipinatupad ang paraang ito dahil ang mga datos ng pananaliksik ay inilarawan upang makita ang kahalintulad ng bawat datos, pagkatapos ay sinuri at ininterpret nang walang kinikilingan.

Ang pangunahing talakayan sa tula ay may kaugnayan sa pakikibaka ng mga babaeng African American laban sa pang-aapi na hindi nagbibigay katarungan sa pang-aapi ng mga babaeng African American. May ilang pananaw na ang Feminismo ay tendensiyang gumawa ng mga kababaihan na may pakiramdam na ipahayag ang nararamdaman ng kababaihan upang makipaglaban sila sa pang-aapi na naranasan ng mga kababaihan.

Ang Teoryang Pampanitikan sa mga Piling Tula ni Jose Corazon de Jesus

Sa bahaging itog ito, ipinakikita ang mga piling tula ni Jose Corazon de Jesus at ang mga kaugnay na teoryang pampanitikan na maaaring gamitin sa kanilang pag-aanalisa. Ang unang tula, "Barong Tagalog," ay binibigyang-diin ang hermeneutika, kung saan ang Barong Tagalog ay tinitingnan bilang isang sagisag ng pambansang identidad at kasaysayan ng Pilipinas. Sumusunod na mga tula tulad ng "Ang Pagbabalik," "Ang Pamana," "Kalupi ng Puso," "May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot," at "Isang Punongkahoy" ay nakatutok sa teoryang konstruktibismo, kung saan ang kahulugan ng mga teksto ay binubuo ng mga mambabasa batay sa kanilang sariling mga karanasan at interpretasyon. Ang mga tula ay naglalarawan ng iba't ibang aspeto ng karanasan ng tao, tulad ng paglalakbay, pag-ibig, pamilya, at pagkakaroon ng pagkakilanlan. Sa pamamagitan ng konstruktibismo, ang mga mambabasa ay iniimbitahan na aktibong makilahok sa pagbuo ng kahulugan ng mga tula, na nagbibigay-daang sa kanila upang mag-ambag ng kanilang sariling mga pananaw at karanasan. Ang bahaging ito ay nagpapakita ng kakayahan ng panitikan na maging isang midyum para sa personal na pag-unawa at pagnilay-nilay sa karanasan ng tao. Bukod dito, ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagpapakita rin ng pagkakaisa sa mga Pilipino sa pamamagitan ng paghahatid ng mga kwento at mensahe na makakaugnay sa kanilang mga karanasan at kultura.

Ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay nagpapakita ng malawak na paggamit ng teoryang pampanitikan upang maunawaan ang kanilang mga kahulugan at mensahe. Sa kanyang mga akda, ipinakikita ang hermeneutika, kung saan ang mga simbolo at imahe tulad ng Barong Tagalog ay sinusuri upang unawain ang kanilang pambansang kahulugan at kasaysayan. Ang konstruktibismo ay isang pangunahing teorya rin na ginamit sa pagsusuri ng

mga tula, kung saan ang kahulugan ay binubuo ng mga mambabasa batay sa kanilang sariling mga karanasan at interpretasyon. Sa pamamagitan ng teoryang ito, ang mga mambabasa ay hinahamon na aktibong makilahok sa pag-unawa sa mga akda at magambag ng kanilang sariling pananaw. Ang mga tula ay naglalaman ng iba't ibang aspeto ng karanasan ng tao tulad ng pag-ibig, pamilya, at paglalakbay, na sumasalamin sa kanilang mga karanasan at pagkakakilanlan. Ang mga ito ay nagbibigay-daan sa mga mambabasa na magambag ng kanilang sariling mga pananaw at karanasan sa pag-unawa sa mga teksto. Sa kabuuan, ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay hindi lamang mga likha ng panitikan kundi mga palaisipan na nagpapakita ng malalim na pagnilay-nilay sa karanasan ng tao at sa kanyang pambansang identidad.

Ang mga resulta ay sumang-ayon sa pag-aaral ni Sigvardsson (2016) ang layunin ay suriin ang pananaliksik sa pedagogiya ng pagbabasa ng tula sa pangalawang edukasyon mula 1990 hanggang 2015. Sa kasalukuyan, may kaunting pananaliksik sa pagtuturo ng tula sa Sweden at kaya't may kaunting gabay para sa mga guro sa pangalawang baitang. Dahil dito, sinuri ng pag-aaral na ito ang mga artikulo mula sa mga peer-reviewed na journal sa wikang Ingles. Ang mga artikulo ay nakuha sa pamamagitan ng isang sistemikong pagsusuri ng panitikan. Ang mga resulta ay nagpapakita na maraming mananaliksik ang nagmungkahi ng mga pedagogiyang personal na tugon na karamihan ay hinango mula sa gawa ni Louise M. Rosenblatt. Bukod dito, tila kailangan ang malinaw na pagtuturo ng interpretasyon ng tula sa buong mga taon ng pangalawang edukasyon. Bukod dito, ang kasalukuyang pampulitikang edukasyonal, na malakas na naapektuhan ng neoliberalismo, ay nagtakda ng mga pagsusulit na may mataas na stakes na nagtatangka sa kurikulum ng tula. Kinakailangan na tugunan ng edukasyon ng guro ang isyung ito. Ang mga nakitang mga di-pangunahing tema ay: ontolohiya sa kaugnayan sa pagtuturo ng pagbasa ng tula, at pagbasa ng tula bilang pagbuo ng pagkakakilanlan / kasangkapang pangkritisyong sa lipunan. Maaari itong maging mga posibleng lugar para sa mga susunod na pananaliksik.

Ugnayan ng Paksa at Katotohanan sa Buhay sa mga tula ni Jose Corazon de Jesus

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “Barong Tagalog,” ang paksa ng “Makabayan” ay malapit na nakakabuhol sa matitinding katotohanan ng “Kamatayan” at “Sakripisyo.” Ang tula ay maliwanag na naglalarawan ng mga sakripisyo na ginagawa ng mga bayani na suot ang Barong Tagalog, isang sagisag ng pambansang identidad at karangalan. Ang mga bayaning ito ay hinaharap ang di-maiiwasang kamatayan habang nakikipaglaban, na ipinapakita sa pamamagitan ng mga imahe ng duguan at sinira na Barong Tagalog dahil sa mga bala ng kalaban. Pinapalalim ng tula ang huling sakripisyo na ginawa ng mga bayaning ito para sa kanilang bayan, na nagpapakita ng masamang katotohanan na ang patriotismo ay madalas na humihingi ng sakripisyo, kahit na sa halaga ng buhay ng isang tao. Sa pamamagitan ng kwento, ipinapakita

ni de Jesus ang malalim na koneksyon sa pagitan ng patriotismo at ng matitinding katotohanan ng kamatayan at kababaang-loob. Sa huli, ang tula ay naglilingkod bilang isang nakalulungkot na paalala ng mga sakripisyo na ginawa ng mga indibidwal na pinapakundangan ng patriotismo, na kinikilala ang mabigat na pinsala na idinudulot nito sa kanilang buhay at ang walang-humpay na pamana ng kanilang kababaang-loob.

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “Ang Pagbabalik,” ang tema ng “Kamatayan” ay nagtatambal sa malupit na realidad ng “Kahirapan.” Ang pagbabalik ng pangunahing tauhan sa kanilang dukhang tahanan ay nagpapakita ng pakikibaka para sa pagtitiis sa harap ng anino ng kamatayan. Ang kahirapan, na inilarawan sa pamamagitan ng mga simpleng kondisyon ng pamumuhay at kakulangan sa yaman, ay nagpapalakas ng pagpapahalaga sa buhay at ang patuloy na presensya ng kamatayan. Inilalarawan ng tula kung paano humuhubog ang kahirapan sa mga karanasan ng mga tauhan, na nagbibigay-diin sa kanilang matatag na pagtibay sa harap ng mga pagsubok. Ang pagbabalik sa kahirapan ay naglilingkod bilang nakatutugong paalala ng siklikal na kalikasan ng buhay, kung saan madalas na nakararanas ang mga indibidwal ng mga pagsubok sa kanilang pagiging-tao. Sa kabuuan, nililina ng tula kung paano nag-uugnay ang kamatayan at kahirapan bilang mga aspeto ng kundisyon ng tao, na humuhubog sa mga pananaw at karanasan ng mga indibidwal sa malupit na realidad ng buhay. Sa pamamagitan ng salaysay, binibigyang-diin ni de Jesus ang malalim na epekto ng kahirapan sa kaluluwa ng tao at ang patuloy na pakikibaka para sa pagtitiis sa gitna ng kamatayan.

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “Ang Pamana,” ang tema ng “Pagmamahal ng mga magulang” ay nagtatagpo sa matitinding reyalidad ng “Kamatayan” at “Pagtanda ng mga Magulang.” Ang tula ay naglalarawan ng malalim na pagmamahalan at ugnayan ng mga magulang at anak, na ipinapakita bilang isang pinahahalagahang pamana na ipinamamana sa mga henerasyon. Gayunpaman, ang pagmamahal na ito ay di maiiwasan na kaugnay ng mga reyalidad ng kamatayan at pagtanda, habang ang mga magulang ay tumatanda at sa huli ay hinaharap ang mortalidad. Kinikilala ng tula ang katotohanan ng kamatayan at ang natural na proseso ng pagtanda, na nagsisilbing mga makahulugang paalala sa kabuuan ng buhay. Sa kabila ng kawalan ng kasiguraduhan ng kamatayan at ang mga hamon ng pagtanda, patuloy na umaamo ang matibay na pagmamahal ng mga magulang, na humuhugis sa mga alaala at karanasan ng kanilang mga anak. Sa pamamagitan ng salaysay, binibigyang-diin ni de Jesus ang malalim na epekto ng pagmamahal ng mga magulang sa mga indibidwal, kahit sa harap ng matitinding katotohanan ng buhay. Sa kabuuan, ipinagdiriwang ng tula ang matibay na pamana ng pagmamahal ng mga magulang, na lumalampas sa mga hangganan ng panahon at mortalidad.

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “Kalupi ng Puso,” ang tema ng “Pagkabigo sa pag-ibig” ay mahusay na konektado sa mas malawak na katotohanan ng “Karanasan sa buhay.” Ang tula ay naglalaman ng paglalakbay

emosyonal sa pagkaranas ng pighati at pagkadismaya sa pag-ibig, inilalarawan ito bilang isang pangunahing aspeto ng karanasan ng tao. Sa pamamagitan ng metapora ng puso bilang isang pitaka na nag-iimbak ng mga mahalagang alaala at mga nabigong relasyon, sinisiyasat ni de Jesus kung paano binubuo ng mga pagkabigo sa pag-ibig ang mas malawak na karanasan at pag-unawa ng mga indibidwal sa buhay. Ang tula ay nagpapahiwatig na ang pagkakaranas ng kabiguan sa pag-ibig ay isang hindi maiiwasang bahagi ng kondisyon ng tao, nagpapakita ng mga kumplikasyon at hamon na nararanasan sa paglalakbay ng buhay. Sa kabila ng kirot ng pagkasira ng puso, ang mga karanasang ito ay nag-aambag sa personal na paglago at tibay, na nagpapayaman sa pag-unawa ng mga indibidwal sa mga relasyon at damdamin ng tao. Sa pamamagitan ng kwento, binibigyang-diin ni de Jesus ang ugnayan ng pag-ibig at mga karanasan sa buhay, sa pagbibigay-diin kung paano ang kagalakan at kalungkutan ay nagbibigay ng karangyaan sa karanasan ng tao. Sa huli, pinupuri ng tula ang tibay ng espiritu ng tao sa pagtahak sa mga kumplikasyon ng pag-ibig at paglalakbay ng buhay, na nagpapakita ng kapangyarihan ng mga karanasan sa buhay sa pagbabago.

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “May Mga Tugtuging Hindi Ko Malimot,” ang tema ng “Mga Himig na Hindi Ko Malilimutan” ay nag-uugnay sa malupit na katotohanan ng “Di-maiipaliwanag na Kalungkutan.” Nilalalim ng tula ang mga natitirang alaala ng mga himig na kaugnay ng mga nagtagumpay na pag-ibig, na nagpapahayag ng isang damdaming lungkot at pagnanasa. Ang mga himig na ito ay mga mahalagang paalala ng mga nagdaang kabiguan sa pag-ibig, na kumakatawan sa pandaigdigang karanasan ng pighati at pagkadismaya sa pag-ibig. Ang di-maiipaliwanag na kalungkutan na ipinapakita sa tula ay nagpapamalas ng malalim na epekto ng mga nabigong relasyon sa buhay ng mga indibidwal. Sa pamamagitan ng kuwento, binabasa ni de Jesus kung paano nilalabanan ng mga mapanlinggang himig ng mga nagtagumpay na karanasan sa pag-ibig ang mga malalim na damdamin, na naglalagay sa isang di-maiipaliwanag na kalungkutan. Sa huli, pinapalalim ng tula ang katotohanan ng pagtugis sa kabiguan sa pag-ibig at ang natitirang emosyonal na mga bakas na humuhubog sa pag-unawa ng isang tao sa pag-ibig at kumplikasyon ng buhay. Sa pamamagitan ng pag-uugnay ng “Kabiguan sa Pag-ibig” at “Di-maiipaliwanag na Kalungkutan,” binibigyang-diin ng tula ang patuloy na emosyonal na kabuluhan ng mga nagdaang pagkadismaya sa pag-ibig, na nagpapakita ng pandaigdigang karanasan ng pagtahak sa mga kumplikasyon ng pag-ibig at pagkawala.

Sa tula ni Jose Corazon de Jesus na “Isang Punongkahoy,” ang tema ng “Buhay” ay nagtatagpo sa masakit na katotohanan ng “Siklikal na buhay ng tao.” Ipinakikita ng tula ang life cycle ng isang puno, na sumisimbolo sa siklikal na kalikasan ng buhay ng tao. Katulad ng pagdaraan ng puno ang mga yugto ng paglaki, pagkamatuwad, at sa huli, pagbagsak, gayundin ang mga tao ay nagdaraan ng magkaparehong siklo sa kanilang buhay. Pinapakita ng tula ang pansamantalang kalikasan ng buhay, na nagbibigay-diin sa kawalan ng

magagawa sa pagtanda at kamatayan.

KONGKLUSYON

1. Ipinapakita ng mga tula ni Jose Corazon de Jesus ang malakas na paggamit ng personipikasyon o anthropomorphism bilang literary device, na nagpapalakas ng ekspresyon ng damdamin. Sa pagbibigay ng mga katangian ng tao sa mga bagay na walang buhay, pinaiiigting ng makata ang kanilang kahalagahan, na nagpapayaman sa imahinasyon ng mga mambabasa at nagpapalalim ng emosyonal na reaksiyon. Ang husay ni de Jesus sa paggamit ng talinghaga ay nagpapahintulot sa mas malalim na koneksyon sa mga paksa at damdamin sa kanyang mga tula, na nagdaragdag sa pangmatagalang halaga ng kanyang panitikan sa literaturang Pilipino.
2. Ang pangunahing damdamin ng lungkot sa mga tula ni de Jesus ay nagpapalalim sa emosyonal na kabuuan at pagkaugnay sa mga mambabasa. Ipinapakita nito ang kanyang kakayahan na ilahad ang puspos na damdamin, na nagpapayaman sa karanasan ng mga mambabasa.
3. Ang paggamit ng simbolismo sa mga tula ni de Jesus ay naglalarawan ng kanyang kakayahan na punuin ang mga pangkaraniwang bagay ng makabuluhang kahulugan, na nagpapayaman sa tematikong lalim ng kanyang mga gawa.
4. Ang mga tula ni Jose Corazon de Jesus ay tumatalakay sa mga pangunahing aspeto ng buhay, kabilang ang pagkamakabayan, pag-ibig, at pagkawala. Ang pagsusuri sa mga temang ito ay naglalarawan ng magkakaibang katotohanan ng buhay, mula sa sakripisyo at kalungkutan hanggang sa matatag na pag-ibig. Ang paggamit ng teoryang pampanitikan tulad ng Constructivism at Hermeneutics ay nagbibigay ng karagdagang lalim sa pag-unawa sa kanyang mga akda at ambag sa panitikan ng Pilipinas.

REKOMENDASYON

1. Paggamit ng Personipikasyon. Maaaring mapakinabangan ng mga susunod na makata ang malakas na paggamit ni Jose Corazon de Jesus ng personipikasyon upang mapalalim ang emosyonal na damdamin at ekspresyon sa kanilang mga akda. Ang pagsusuri sa metapora at imahe ay makapagbibigay ng mas komplikadong karanasan para sa mga mambabasa.
2. Pagpapasok ng Iba't Ibang Emosyon. Magsagawa ang mga makata ng pagsusuri sa iba't ibang emosyon, hindi lamang lungkot, upang lumikha ng mas mayamang paleta ng damdamin. Ang pagdaragdag ng mga damdaming tulad ng kasiyahan o galit ay makapagbibigay ng mas malalim na emosyonal na reaksiyon mula sa mga mambabasa.
3. Pagsasama ng Simbolismo. Ang paggamit ng simbolismo sa mga tula ni de Jesus ay maaaring maging inspirasyon sa mga makata na isama ang mga simbolikong elemento sa kanilang gawa. Ang pagbuo ng mga simbolo na

may kultural o personal na kahulugan ay nagdadagdag ng mga layer ng kahulugan at nag-uudyok sa mga mambabasa na makilahok nang mas malalim sa teksto.

4. Sosyo-pulitikal na Konteksto. Mahalaga ang mas malalim na pagsusuri sa sosyo-pulitikal na konteksto ng panahon ni de Jesus. Ang pag-unawa sa mga kasaysayan at kulturang nakapaligid sa kanyang mga tula ay nagbibigay ng mahahalagang pananaw sa kanyang mga tema at mensahe.
5. Komparatibong Analisis. Palawakin ang pagsusuri sa pamamagitan ng paghahambing ng mga tula ni de Jesus sa iba pang makatang Pilipino o iba pang kultural na background. Ang ganitong paghahambing ay nagbibigay-diin sa mga natatanging elemento ng kanyang estilo at mga tema.
6. Interdisiplinaryong Pananaw. saalang-alang ang mga interdisiplinaryong pamamaraan mula sa sikolohiya, sosyolohiya, o kultural na pag-aaral upang mapayaman ang pagsusuri sa panulaan ni de Jesus. Ang paggamit ng iba't ibang pananaw ay makatutulong sa pagtuklas ng bagong kahulugan at mas malalim na pag-unawa sa kanyang mga tula.

SANGGUNANG BANGGIT

- Ahadovich, H. S., & Isakovna, E. G. (2023, January 11). In the poetry of Abduvali Qutbiddin: Expression of symbolism. *International Journal of Social Science and Innovative Research*. <https://gejournal.net/index.php/IJSSIR/article/view/1519>
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. (2024, March 7). Romanticism. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/art/Romanticism>
- Chadwick, C. (2017). Symbolism. In Routledge eBooks. <https://doi.org/10.4324/9781315270418>
- Head, A. J., Van Hoeck, M., & Hostetler, K. (2017). Why blogs endure: A study of recent college graduates and motivations for blog readership. *First Monday*, 22(10). <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/8065/6539> (accessed August 8, 2019).
- Long, L. (2024). What is reader response? In *Critical Worlds*. Retrieved from <https://cwi.pressbooks.pub/lit-crit/chapter/what-is-reader-response/>
- Mustantifa, G., & Nurmaily, E. (2022). Maya Angelou's ideas on African-American women's self-esteem reflected in selected poems. *Mustantifa | Linguistics and Literature Journal*. <https://doi.org/10.33365/llj.v3i1.1588>

- Navarro-Colorado, B. (2018). On poetic topic modeling: Extracting themes and motifs from a corpus of Spanish poetry. *Frontiers in Digital Humanities*, 5. <https://doi.org/10.3389/fdigh.2018.00015>
- Sigvardsson, A. (2016). Teaching poetry reading in secondary education: Findings from a systematic literature review. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 61(5), 584–599. <https://doi.org/10.1080/00313831.2016.1172503>
- Steiner, A. (2010). Personal readings and public texts: Book blogs and online writing about literature. *Culture Unbound: Journal of Current Cultural Research*, 2(1), 471–494.
- Stockwell, P. (2005). *Cognitive poetics: An introduction*. London: Routledge.
- Thiselton, A. C. (2009). *Hermeneutics: An introduction*. Wm. B. Eerdmans Publishing.
- Wassiliwizky, E., Koelsch, S., Wagner, V., Jacobsen, T., & Menninghaus, W. (2017). The emotional power of poetry: Neural circuitry, psychophysiology and compositional principles. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 12(8), 1229–1240. <https://doi.org/10.1093/scan/nsx069>
- Woodruff, A. H., & Griffin, R. A. (2017). Reader response in secondary settings: Increasing comprehension through meaningful interactions with literary texts. *Texas Journal of Literacy Education*, 5(2), 108–116.